

עין משפט
נר מצוה

נא:

עד כאן. האץ ולא יזכחו צפרשת שחטי חוץ כתיב ועד פסוק זה הענין מדבר צקדשים שהקדישם בשעת איסור הצמות לאחר שהוקם המשכן והקריבן בשעת איסור הצמות: **שהרי עונשן אמור**. שגילה לך הענין את עונשן שהן צכרת: **מכלן ואילך**. האץ ולא יזכחו עוד: **בשעת היסור**. קודם שהוקם המשכן והזהיר הכתוב שאע"פ שהיו מוקדשין לשם הקרבת צמה לא יקריבו עוד צצמה לגבוה שנאמר את זבחייהם זבחים העומדים קודם לכן שהתרמי צצמה לגבוה בשעת איסור הצמות כוזבז על פני השדה לעבודת כוכבים: **וז מזלם עשה**. זכאיו שהוקדשו קודם הקמת המשכן

אפילו מים ומלח אסור. פירוש ואפילו שאין עבודתה צכך דלץ עבודתה צכך אפי' צכלי (ה) זולאה נמי והטעם שלפנים מן הקלקלין מקריבין כל דצר אע"פ שאינו נוי וטעם האיסור מטעם תקרובת חוץ לקלקלין דצר של נוי אסור מטעם תקרובת שאינו של נוי מותר כי אין מקריבין שם אלא דצר של נוי ודלא כפ"ה שפירש דחוצ לקלקלין אין שם תקרובת ודצר של נוי אסור משום ^(א) ולא תחמוד כסף וזהב א"כ גצי פעור קלמר חוץ כפנים דמימקל וואמלי כיוון שאין מציאין חוץ לקלקלין דצר של תקרובת ומים ומלח אינו לנוי: תנהו

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

עד כאן הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שהרי "עונשן אמור שנאמר ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו' עונש שמענו אוהרה מנין ת"ל ² פן תעלה עולותיך וכדו' אבין א"ר ^אאילא ^בדאמר ר' אבין א"ר אילא כל מקום שנאמר השמר ופן ואל אינו אלא בלא תעשה מכאן ואילך הוא מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שנאמר ³למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זוכרים שהתרתיו לך כבר על פני השדה מלמד שכל הזובח בבמה בשעת איסור הבמות מעלה עליו הכתוב כאילו הוא זובח על פני השדה והביאום לה' זו מצות עשה ומצות לא תעשה מנין ת"ל ⁴ולא יזכחו עוד את זבחייהם יכול יהא ענוש כרת ת"ל ⁵יחקת עולם תהיה זאת להם ולא אחרת להם אמר רבא קרי ביה ולא יזכחו וקרי ביה ולא עוד: **בתנאי'** צמצא בראשו מעות כסות או כלים הרי אלו מותרין פרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות ושמונים וסלתות יכול דבר שכיוצא בו קרב ע"ג המזבח אסור: **גב'** מנהגי מיילי א"ר חייא בר יוסף א"ר אושעיא כתוב אחד אומר ⁶ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמהם וכתוב אחד אומר ⁶לא תחמוד כסף וזהב עליהם הא כיצד עמהם דומיא דעליהם מה עליהם ידבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר אף עמהם דבר של נוי אסור ושאינו של נוי מותר ואימא עליהם דומיא דעמהם מה עמהם כל מה שעמהם אף עליהם כל ^א שעליהם א"כ לא יאמר עליהם מעות דבר של נוי הוא אמרי דבי ר' ינאי יבכסות מקופלת ומונחת לו על ראשו כלי דבר של נוי הוא אמר רב פפא ידסחיפא ליה משכילתא ארישיה אמר רב אסי בר חייא יכול שהוא לפנים מן הקלקלין אפי' מים ומלח אסור חוץ לקלקלין דבר של נוי אסור שאינו של נוי מותר א"ר יוסי בר חנינא ^גקטינין אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים למאי אילימא דאפי' פנים כחוץ דמי ושרי השתא פעורי מפערין קמיה מים ומלח לא מקריבין ליה אלא אפי' חוץ ככפנים דמי ואסור: **בתנאי'** ^העבודת כוכבים שהיה לה גינה או מרחץ נהנין מהן שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה היה ושל אחרים נהנין מהן (בין)^ה בטובה (ובין)^ה שלא בטובה יעבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד ושל ישראל אין אסורה עד שתיעבד: **גב'** אמר אביי בטובה בטובת כומרין שלא בטובה בטובת כומרין לאפוקי טובת עובדיה דשרי איכא דמתני לה אסיפא ליהיה שלה ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה אמר אביי בטובה בטובת אחרים שלא בטובה בטובת כומרין מאן דמתני אסיפא כ"ש ארישא ומאן דמתני ארישא אבל אסיפא כיון דאיכא אחרים בהדה אפי' בטובת כומרין נמי שפיר דמי: עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד: מתני' מני ר"ע היא דתניא אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר יכול עשאום ולא גמרום גמרום ולא הביאום הביאום ולא נשתמשו בהן יכול יהו אסורים ת"ל אשר עבדו שם הגוים ^ושאין אסורין עד שיעבדו מכאן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה עד שתיעבד ושל ישראל אסורה מיד דברי ר' ישמעאל ^זר"ע אומר חילוף הדברים עבודת כוכבים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים הכתוב מדבר הא מקומות כתיב אם אינו ענין למקומות דלא מיתסרי דכתיב **אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם** תנהו

ממנה שלא בטובה. שלא יעלו שגר לכומרים דאין הקדש לעבודת כוכבים כדאמרן צפ' כל הללמיה (לעיל דף מד:). **גב'** עובדיה. עובדי כוכבים העובדין אותה לא איכפת לן אי יהציין להו ^ח שאר טעות הגלה פורתא: **כ"ש ארישא**. דכיון דכולה דעבודת כוכבים אסור לתת שגר: **בכלים שנשתמשו בהן לעבודת כוכבים**. ולקמן פריך הא מקומות כתיב: **מכלן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים**. ולקמן [גב]. פריך הא בכלים אוקימתה עבודת כוכבים מנגל דעד שתיעבד: **חילוף הדברים**. ולקמן [שם] מפרש טעמא: **את אלהיהם**. את אלהיהם צההוא קרא כתיב: **מקיש**

לח על ראשו. כלים כגון ספל ומשיכילא וכיוצא בהן שבראשה. שאלו כולן אינם ערשים לנוי. ואוקסינא כל דבר שהוא עם עבודת כוכבים לפנים מן הקלקלין. פירוש החדר שהיה נתונה בו אפילו מים ומלח אסורין הן. חוץ מן הקלקלין דבר שהוא לנוי עבודת כוכבים אסור בהנאה. ושאינו לנוי עבודת כוכבים מותר: אמר ר' יוסי בר' חנינא נקטינן אין קלקלין לא לפעור ולא למרקולים אלא אפילו חוצה לו כלפנים דמי והכל אסור. פרכילי ענבים ועטרות של שבלים. פי' קריבין לביכורים ייתנו שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור: עבודת כוכבים שיש לה מרחץ או גינה נהנין מהן שלא בטובה. ואוקמה אביי שלא בטובת כומרים. היה לעבודת כוכבים גינה ושל אחרים נהנין מהן בטובת הכומרים ושלא בטובת הכומרים. פירוש בטובת הכומרים שהיתה לכומרים טובה בהנאה: **פיסקא** עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד. ושל ישראל עד שתעבד. מתניין מני ר' עקיבא היא. דתניא אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם מיכן אמרו עבודת כוכבים של עובד כוכבים אינה אסורה אלא עד שתעבד שנאמר אשר עבדו שם. ושל ישראל מיד. דברי ר' ישמעאל מדכתיב ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל. משעת עשה נאסרה עלי

מסורת הש"ם

(א) [ג'ל אילעא], (ב) [ג'ל אילעא], (ג) מסת יג: זבחים קו. מנחות לו: גט: פירושין לו. סוטה ה. שבוטה ד. לו. א. [ע' פירוש ברכיי דשיריון ה. ד"ה והא"ר תמון], (ד) לעיל מד: (ה) רש"א מ"ו ו"ל נהנין מהן תשובה ושל א ענובה, (ו) [לעיל עו:], (ז) [שם חולין ח:].

תורה אור השלם

1. ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליל לפני משכן ה' דם יקחשבו לאיש יהואה דם שפך וגברת האיש יהואה מקרב עמו: ויקרא יז ד השמר לך פן תעלה עלתיך בכל מקום אשר תבוא: דברים יב יג למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זוכים על פני השדה והביאם לך אל פתח אהל מועד אל הכתר וזבחו זבחי שלמים לך אותם: ויקרא יז ה ולא יזכרו עוד את זבחייהם לשערים אשר הם זנים אחריהם וחקת עולם תהיה זאת להם לדברים: ויקרא יז ו כסף וזהב הוא אף עממן דכתיב עץ ואבן אס של נוי הוא אסור ואס לא מותר. ולקמן פריך הא מעות דצר של נוי הוא: כל ^א שעמסם. דהא כתיב נמי עץ ואבן וססת עץ ואבן לאו דנוי יניהו: א"כ לא יאמר עליהם. כוליה קרא לא אינטריך דהשתא מה שעממן דאינו עליו ממס אשמועינן קרא דשקוצים ניהו ואסרי שעליהן מיציעיל לך. לשון אחר כל שעממן דאשר ריציאו הוא: **מעוט דצר של נוי הוא**. ואמלי קמני מתני' דמותר: **מקופלת**. מכופלת פלייד"א צלע"ז: **דסחיפא לה משכינתא ארישיה**. כפיה לו גציע ארישיה ואינה עשויה כמין כופע אלא כלי ארון ובלשון כנען אקדו"ן ונותנין זו מים כדאמרין (שבת דף עו:). משכיכלא משי כולה שמכבסין זו בגדים ורומזין זו ידיהן: קלקלין. מחילה היא פרוסה לפני עבודת כוכבים וקלקלין הוא כינוי של קלעים: **אפי' מים ומלח**. דלא לנוי הוא כיון דכעין פנים ניהו הוה מקרובת: **חוץ לקלקלין**. לאו משום מקרובת אימיה: הלכך של נוי אסור. דנפקא מאשר עממן: **שאינו של נוי מותר**. ואפי' הוא כעין פנים דהא חוץ לקלקלין לא מנחי תקרובת: **אין קלקלין**. אין מורת קלקלין לא לפעור ולא למרקולים: **למאי**. הלכתא אין לו קלקלין: **אי נימא**. דלא מיתסר דצר שאין של נוי לפנים מקלקלין **דידיה כשאר עבודת כוכבים: השפא פעורי מפערין קמיה**. מתריין לפניו: **אפי' חוץ כפנים דמי ומיספר**. שהרי כל עבודתו דרך ציוין וקלקלין הוי צניעות ולכבוד הלכך לא שייכי ציה ולא מפסקי: **בתנאי' נהנין**

(א) גב' כל מה שעליהם אי"כ (ב) ירשי" ד"ה קרי ציה וכו' דהאי עות: (ג) ד"ח כל מה שעמהם: (ד) ד"ה עובדיה וכו' יהציין להו שגר טונת: (ה) תוס' ד"ה אפילו וכו' אפילו צכלי מלא זולא: (ו) בא"ד משום לא תחמוד כסף וזהב דא"כ קשה גצי פעור דקאמר חוץ:

לעיו רש"י

פלייד"א. מקופל. אקדו"ן [ואקדו"ן]. דלי.

מוסף רש"י

נקטינן. מסורת מאצונינו, מנהג מרנומיו (שנובין ה). שלא בטובה. שלא חזוק טובה לטומריס, ובהגלה לא מיתסר כדאמרין אין הקדש לעבודת כוכבים עד שקריב לפניו תקצימת (לעיל ה) עד שיעבדו. עד ששתמשו צון לעבודת כוכבים (לעיל יט). חולין ה. ושל ישראל. שגשה ישראל לגרבו למוכרה לעבוד כוכבים (לעיל יט).

^[א] ממנה שלא בטובה. שלא יעלו שגר לכומרים דאין הקדש לעבודת כוכבים כדאמרן צפ' כל הללמיה (לעיל דף מד:). גב' עובדיה. עובדי כוכבים העובדין אותה לא איכפת לן אי יהציין להו ח שאר טעות הגלה פורתא: כ"ש ארישא